

Oktoba 2023

Ajenda ya FCTC COP10 na hati zinazounga mkono: athari kwa siku zijazo za kupunguza adhari za tumbaku

Kikao cha 10 cha Kongamano la Wanachama (COP10) kwa Mkataba wa Mfumo wa Kudhibiti Tumbaku (FCTC) kitafanyika Panama, Novemba 20-25, 2023.

Majadiliano na maamuzi katika mikutano hii huathiri sera za udhibiti wa tumbaku katika ngazi ya kitaifa. Maamuzi haya yatakuwa muhimu katika kubainisha mustakabali wa bidhaa salama za nikotini (SNP), kama vile bidhaa za kupezea nikotini (sigara za kielektroniki), snus, mifuko ya nikotini na bidhaa za tumbaku zinazopashwa joto (HTP). Upatikanaji wa bidhaa hizi ni muhimu ili kutambua uwezekano wa afya ya umma wa kupunguza adhara za tumbaku (THR) katika juhudi za kimataifa za kupambana na vifo na magonjwa yanayohusiana na uvutaji sigara.

Karatasi yetu ya Muhtasari ya Aprili 2023 ilieleza FCTC ni nini, mikutano ya COP ni nini na jinsi inavyofanya kazi. Hati hii inatoa sasisho kulingana na Ajenda na hati zinazoambatana za mkutano wa COP10 uliochapishwa kufikia Septemba 2023, na inazingatia athari ambazo mkutano huu unaweza kuwa nazo kwa SNP na kupunguza adhari za tumbaku.

Je, mwelekeo wa jumla wa COP10 ni upi?

Jambo kuu la kuchukua ni kwamba upunguzaji wa adhari ya tumbaku kwa sasa haupo kwenye kesi.

Upunguzaji adhari ni mojawapo ya nguzo tatu za Mkataba wa Mfumo wa Kudhibiti Tumbaku. Kifungu cha 1.d cha FCTC kinafafanua udhibiti wa tumbaku kama “mikakati mbalimbali ya ugavi, mahitaji na kupunguza adhari ambayo inalenga kuboresha afya ya watu kwa kuondoa au kupunguza matumizi yao ya bidhaa za tumbaku na kuathiriwa na moshi wa tumbaku” [sisitizo limeongezwa]. Pamoja na hayo, upunguzaji wa adhari haujadiliwa katika mikutano ya COP hadi sasa.

Ajenda, wala hati zinazoambatana na COP10 zilizochapishwa, au ripoti zingine mbalimbali zinazonuiwa kushawishi Wanachama katika COP hazizingatii kuwa SNP inatoa fursa zozote kwa afya ya umma. Hakuna mwongozo kwa nchi zinazotaka kujumuisha THR na SNP katika sera zao za udhibiti wa tumbaku, ikiwa ni pamoja na jinsi ya kuzidhibiti kulingana na kiwango cha hatari zinazoweza kutokea.

SNP inawasilishwa kama tishio kwa udhibiti wa tumbaku, badala ya kama zana inayoweza kusaidia kubadili kutoka kwa uvutaji sigara na kupunguza hatari kubwa ya matumizi ya tumbaku.

Kwa ujumla, hati za COP10 zinataka kuchanganya bidhaa zote za tumbaku na nikotini katika kategoria moja, na zinashindwa kutofautisha kati ya bidhaa za hatari zaidi za tumbaku na SNP. Lengo ni kuhimiza Wanachama kupiga marufuku au kudhibiti kabisa matumizi ya SNP.

Ujumbe kuu wa kuchukua ambao ni tishio kwa THR na ufikiaji wa watumiaji kwa SNP ni:

- kuzingatia SNP zote sawa na tumbaku inayoweza kuwaka;
- kupanua na kutumia kanuni za bidhaa za tumbaku kwa aina zote za nikotini na bidhaa za tumbaku;
- kufafanua erosoli zote zinazotolewa kutoka kwa “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku” kama ‘moshi’;

- kutumia marufuku na/au kanuni sawa kwa SNP kama sigara za kawaida, ikijumuisha kupiga marufuku uvutaji sigara, kuwa na maonyo makubwa ya kiafya, upakiaji wa kawaida, na kupiga marufuku utangazaji, ukuzaji na ufadhili wote;
- kupiga marufuku bidhaa zote za 'mfumo wazi' wa sigara za kielektroniki;
- kupiga marufuku ladha zote isipokuwa tumbaku kwa SNP zote; na,
- kutoza ushuru bidhaa zote zilizo na nikotini kwa kiwango sawa na sigara.

Nyaraka hizo zina mapendekezo mengi ya kisera lakini yanakosa ushahidi wa kuyaunga mkono. Ushahidi uliojumuishwa ni wa kuchagua sana. Hakuna hati yoyote inayoonekana kunukuu **ushahidi wa hivi punde kutoka kwa Mapitio ya Cochrane**. Hiki ndicho kiwango cha juu cha kimataifa cha ukaguzi wa utaratibu, ambao ulipata “ushahidi wa uhakika wa juu kwamba sigara za kielektroniki za nikotini zina ufanisi zaidi kuliko tiba ya jadi ya uingizwaji wa nikotini (NRT) katika kuwasaidia watu kuacha kuvuta sigara”.

Mwongozo wa Ajenda ya FCTC COP10 na hati zinazounga mkono

Katika hati za Ajenda, SNP kama kategoria inarejelewa kama “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku”. Kategoria za bidhaa zinafanuliwa kama ENDS (Mifumo ya Kielektroniki ya Utoaji wa Nikotini), pia inajulikana kama vape za nikotini au sigara za kielektroniki; bidhaa za joto za tumbaku (HTP); na mifuko ya nikotini. D-ENDS ni kifupi kipya cha ENDS zinazoweza kutumika maramoja.

Ajenda ya Muda inatayarishwa na Sekretarieti ya FCTC kwa kushauriana na Ofisi ya COP.

Ajenda ya Muda Iliyofafanuliwa inatoa maelezo kuhusu kile Sekretarieti inawaalika Wanachama kufanya. Kwa kawaida hii ni kutambua na kutoa mwongozo zaidi, au kupitisha uamuzi wa rasimu. Orodha ya hati zilizounganishwa na vipengee vya Ajenda inapatikana **hapa**.

Kuna hati nyingine mbalimbali ambazo hazijaorodheshwa kwenye tovuti ya FCTC ambazo zina jukumu la kuathiri matokeo kutoka COP10. Baadhi ya haya hayako katika kiko cha umma, lakini yanarejelewa katika hati zilizochapishwa. Hizi ni pamoja na hati zinazosemekana kuwa na ushahidi wa kuunga mkono hitimisho la sera, ambazo baadhi yake huchapishwa kwenye **eneo lililowekewa vikwazo la tovuti ya FCTC COP**.

Mbali na hati rasmi, kuna idadi ya machapisho yaliyotangazwa sana na WHO, ambayo yanalenga kushawishi Wanachama. Hizi ni pamoja na **ukurasa wa maswali na majibu wa WHO kuhusu sigara za kielektroniki**, ambao una **makosa mengi na taarifa potofu**. Nyingine ni Ripoti ya WHO iliyochapishwa hivi majuzi kuhusu **Ugonjwa wa Tumbaku Duniani 2023**, iliyofadhiliwa na Bloomberg Philanthropies, shirika ambalo **limemwaga pesa katika kampeni za kupambana na sigara za kielektroniki**.

Vipengee na nyaraka za Ajenda Maalum

Kuna mengi ya kusoma na kufafanua. Baadhi ya maswala ni mahususi sana, huku mengine yakiwa na sura tofauti zaidi na yanahitaji maarifa ya kitaalam kutafsiri mwelekeo wao wa kusafiri. Vipengee vya Ajenda ambavyo vinaweza kuwa na athari kubwa zaidi kwa mustakabali wa SNP na THR vimeshughulikiwa hapa chini.

Ajenda ina uzito wa mijadala kuhusu nikotini na SNP, huku marejeleo ya uvutaji sigara hayapo.

Vipengee vya ajenda muhimu kwa THR na SNP, kama ilivyoorodheshwa kwenye Ajenda ya Muda

Kifungu cha 6.1 Utekelezaji wa Kifungu cha 9 na 10 cha WHO FCTC (Udhibiti wa yaliyomo na ufichuzi wa bidhaa za tumbaku): ripoti za Ofisi, na Kundi la Wataalamu na WHO – Nyaraka [FCTC/COP/10/5](#), [FCTC/COP/10/6](#) na [FCTC/COP/10/7](#)

Vifungu vya 9 na 10 vya FCTC vinashughulikia udhibiti wa maudhui ya bidhaa za tumbaku na ufichuzi wake.

Hati muhimu ya kipengee hiki cha Agenda ni [FCTC/COP/10/7](#). Hii inaripoti juu ya maendeleo yaliyofanywa na WHO kuhusiana na kazi inayohusiana na udhibiti wa bidhaa za tumbaku, lakini inaonyesha kuwa utafiti mdogo sana umefanywa. Inatafuta kufafanua upya neno “kukoma” na kutupilia mbali manufaa ya kiafya yanayopatikana kwa kuhama kutoka kwa sigara hadi SNP kwa mafanikio, kwa kuhoji (ibara ya 24) ikiwa “mtu ambaye amehama kutoka kwa sigara za kawaida kwenda kwa matumizi yanayoendelea ya mivuke ya nikotini anaweza kuzingatwa wamefanikiwa ‘kuacha’”. Katika aya ya 69 hati inadai (isivyo sahihi, [angalia uhakiki wa kiwango cha dhahabu uliotajwa hapo juu wa Cochrane](#)) kwamba “ushahidi hauungi mkono matumizi ya ENDS au ENNDS kama misaada ya kukomesha katika kiwango cha idadi ya watu”.

Wanachama wa COP wamealikwa kuzingatia kuchukua hatua za udhibiti wa vizuizi vya sigara za kielektroniki za nikotini (ikiwa ni pamoja na sigara za kielektroniki zinazotumika mara moja), mifuko ya nikotini na HTP, pamoja na ladha ambazo bidhaa hizi zinapatikana ([FCTC/COP/10/7](#) aya ya 68-75).

Hatua zinazopendekezwa kuhusiana na “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku” ni pamoja na:

- kupiga marufuku “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku”;
- pale ambapo haijapigwa marufuku, Wanachama wanapaswa kuzingatia kupiga marufuku uuzaji wote wa kibiashara wa “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku”;
- kuhusiana na mifuko ya nikotini, kuzuia aina zote za uuzaji, na pia kuzuia uainishaji wao kama bidhaa za dawa isipokuwa kama zimeidhinishwa kupitia kanuni za dawa; na,
- kuzingatia marufuku au kanuni kali za sigara za kielektroniki zinazotumika mara moja (D-ENDS).

Wanachama pia wamealikwa kupitisha uamuzi wa rasimu ya kubadilisha Kikundi Kazi na Kundi la Wataalamu. Hili ni muhimu kwa sababu Vikundi Kazi vinaweza kuwa wazi kwa Vyama vyote, ilhali Vikundi vya Wataalam viko ndani ya udhibiti thabiti wa Ofisi ya FCTC na vinahusishwa kwa kiasi kikubwa na mashirika ya WHO, kama vile [TobReg](#) na [TobLab](#), pamoja na NGOs zinazofadhiliwa na Bloomberg, ambazo zote huwa ni kinyume na upunguzaji wa madhara ya tumbaku.

Kipengele 6.2 Utangazaji, ukuzaji na udhamini wa tumbaku: maonyesho ya tumbaku katika vyombo vya habari vya burudani: ripoti ya Kikundi Kazi – Hati [FCTC/COP/10/8](#)

Hati [FCTC/COP/10/8](#) inajumuisha mapendekezo mbali mbali ya kuzuia utangazaji, ukuzaji na ufadhili wa tumbaku (TAPS), ambayo inakuja chini ya Kifungu cha 13 cha FCTC. Msukumo wa hili ni jinsi ya kurekebisha miongozo ya FCTC kwa mazingira mapya ya mitandao ya kijamii.

Uamuzi wa Rasimu ([FCTC/COP/10/8](#) Kiambatisho 2 ukurasa wa 12) unawakumbusha Wanachama kutumia hatua kuhusu utangazaji, ukuzaji na ufadhili kwa “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku”.

Ikiwa Wanachama watakubali mwongozo katika Kiambatisho cha 1 kwa ripoti, “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku” sasa zitajumuishwa katika kanuni za TAPS na kushughulikiwa sawa na bidhaa za tumbaku:

Vyama ambavyo havijakataza uuzaji wa riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku zinapaswa kuhakikisha marufuku kamili ya utangazaji, ukuzaji na udhamini wa riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku, pamoja na vifaa vinavyotumiwa nazo, ambayo kazi yake ni kuwezesha matumizi ya bidhaa hizo. (FCTC/COP/10/8 Kiambatisho cha 1 aya ya 23)

Mapendekezo haya yangezuia waundaji wa SNP kutoa taarifa zozote za ukweli kuhusu usalama wa kiasi cha bidhaa zao ikilinganishwa na sigara.

Utumiaji wa marufuku ya utangazaji utapiga marufuku uuzaji wa mtandaoni wa SNP.

Hati hiyo inafafanua aina zote za mawasiliano na watumiaji kama utangazaji, pamoja na mitandao ya kijamii. Vyama pia vinahimizwa kufanya kazi na tasnia ya habari ili kupunguza maonyesho ya tumbaku katika media za burudani.

Kipengele 6.3 Riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku: ripoti za Sekretarieti ya Mkataba na WHO – Nyaraka FCTC/COP/10/9 na FCTC/COP/10/10

Kipengee hiki kinahusika na “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku”. Nia ni kutumia kanuni zilizopo katika FCTC na miongozo yake kwa SNP yote.

Miaka mitano iliyopita, katika COP8, Vyama viliuliza Sekretarieti kuandaa ripoti ya kina juu ya „utafiti na ushahidi juu ya riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku, haswa bidhaa za tumbaku zitumiazo joto, kuhusu athari zao za kiafya ikiwa ni pamoja na kwa wasio watumiaji, uwezo wao wa kulevya, mtazamo. na kutumia, kuvutia, jukumu linalowezezana katika kuanzisha na kuacha kuvuta sigara”.

FCTC/COP/10/9 haijumuishi ufafanuzi wazi wa “riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku”.

Ripoti inalenga kufafanua upya erosoli zote kama ‘moshi’, hata wakati hakuna mwako unaohusika, kama ilivyo kwa vape za nikotini za kielektroniki (FCTC/COP/10/9 aya ya 42).

Kanuni za SNP zinapaswa kuwa sawa na zile zinazoweza kuwaka na bidhaa za tumbaku, na kuziweka kwa uthabiti ndani ya mawanda ya FCTC.

Nakala zote za WHO FCTC na miongozo yake ya utekelezaji inaweza kutumika kwa riwaya na bidhaa zinazoibuka za tumbaku, ikijumuisha HTP, na kuongezwa kwa vifaa vinavyohitajika kwa matumizi yao... (FCTC/COP/10/9 aya ya 43)

FCTC/COP/10/10 ni ripoti ya WHO kuhusu HTP. Inathibitisha kwamba HTP inapaswa kushughulikiwa sawa na bidhaa za tumbaku na kwamba watunga sera wanapaswa kutumia kanuni zilizopo za kitaifa za bidhaa za tumbaku kwa HTP. Hii itajumuisha maonyo ya kiafya, ushuru kwa kiwango kinacholingana na vitu vinavyoweza kuwaka, marufuku ya matumizi ya umma, na marufuku sawa kuhusu utangazaji, ukuzaji na ufadhili wa bidhaa za tumbaku zinazowaka.

Kipengele 7.3 Mchango wa WHO FCTC katika kukuza na kutimiza haki za binadamu (kipengele kilichopendekezwa na Chama) – Hati FCTC/COP/10/15

Hii ni hati fupi kuhusu haki za binadamu na tumbaku, isiyo na mpango wa utekelezaji na hakuna ombi la uamuzi wa COP. Badala yake, COP “imealikwa kuzingatia ripoti hii na kutoa mwongozo zaidi”.

Kuna maelezo kidogo au uchanganuzi wa jinsi haki za binadamu zinavyoingiliana na FCTC, zaidi ya madai kwamba matokeo mabaya ya tumbaku yanajumuisha vitisho kwa haki za kimsingi za binadamu. Hizi ni pamoja na taarifa kuhusu wajibu wa kuwalinda watu dhidi ya moshi wa tumbaku (aya ya 4), marejeleo ya haki ya kuishi, haki ya kufikia kiwango cha juu zaidi cha afya na haki ya kupata elimu (aya ya 5), haki za watoto (aya ya 9), na haki za wanawake, watu wa kiasili na wakulima wa tumbaku na wafanyakazi (aya ya 14).

Hati hiyo inapuuza mambo mengine ikiwa ni pamoja na kwamba upunguzaji wa adhari za tumbaku na upatikanaji wa bidhaa salama za nikotini unaweza kuchukuliwa kama sehemu ya haki ya afya chini ya maagano ya kimataifa ya haki za binadamu (tazama kwa mfano Karatasi ya Muhtasari ya GSTHR kuhusu “Haki ya afya na haki ya kupunguza adhari za tumbaku”).

Pia kuna ukosefu wa uelewa kutoka kwa Sekretarieti ya athari mbaya za haki za binadamu za hatua nyingi za udhibiti wa tumbaku ikiwa ni pamoja na haki ya kuajiriwa, elimu, makazi na faragha.

Tishio kuu kwa SNP ni kwamba Sekretarieti ya FCTC inaweka kimkakati mtazamo wake finyu wa haki za binadamu na tumbaku ndani ya vifaa vya haki za binadamu vya Umoja wa Mataifa (aya 11-14).

Hitimisho

Vitisho kuu kwa THR na ufikiaji wa watumiaji kwa SNP katika ajenda ya mkutano wa COP10 ni:

- kutokuwepo kwa kuzingatia kwa kupunguza adhari za tumbaku, kinyume na wajibu chini ya FCTC kujumuisha hii kama mojawapo ya nguzo tatu za udhibiti wa tumbaku;
- mtazamo hasi wa SNP, unaojumuishia kuwaona kama tishio kwa udhibiti wa tumbaku;
- kuainisha SNP sawa na tumbaku na bidhaa za tumbaku zinazoweza kuwaka, na hivyo kuhimiza nchi kuzidhibiti sawa na bidhaa za tumbaku;
- misheni, ambapo FCTC inabadilika na kuwa Mkataba wa Mfumo wa Udhibiti wa Nikotini na Tumbaku, kwa lengo la kupiga marufuku au kuzuia vikali ufikiaji wa nikotini na bidhaa zote za tumbaku.

Kama tulivyodokeza katika **mfafanuzi wetu wa awali wa Karatasi ya Muhtasari kuhusu FCTC na COP**, hakuna njia zozote kwa vikundi vya utetezi wa watumiaji kutoa uwakilishi kwa FCTC ambayo ina vizuizi vingi vya ufikiaji kwa NGOs.

Njia pekee ya kurekebisha FCTC ni kupitia Wanachama (Nchi Wanachama). Nchi zile ambazo zimepitisha, zimewezesha na kuunga mkono upatikanaji wa bidhaa salama za nikotini zinahitaji waziwazi kuchukua hatua ili kuhakikisha kwamba maendeleo yao hayazuiliwi na maamuzi ya COP, na zina wajibu wa kuhakikisha kwamba uwezekano wa SNP na THR unazingatiwa ipasavyo. COP10.

Kwa maelezo zaidi kuhusu Hali ya Ulimwengu ya Kupunguza Adhari za Tumbaku, au hoja zilizotolewa katika Karatasi hii ya Muhtasari ya GSTHR, tafadhali wasiliana na info@gsthr.org

*Kutuhusu: **Knowledge•Action•Change** (K•A•C) inakuza kupunguza madhara kama mkakati muhimu wa afya ya umma unaozingatia haki za binadamu. Timu ina zaidi ya miaka arobaini ya uzoefu wa kazi ya kupunguza madhara katika matumizi ya dawa za kulevya, VVU, kuvuta sigara, afya ya ngono na magereza. K•A•C inasimamia **Hali ya Ulimwenguni ya Kupunguza Adhari za Tumbaku** (GSTHR) ambayo inaonyesha maendeleo ya kupunguza madhara ya tumbaku na matumizi, upatikanaji na majibu ya udhibiti kwa bidhaa salama za nikotini, pamoja na kuenea kwa uvutaji na vifo vinavyohusiana, katika zaidi ya nchi 200. na mikoa duniani kote. Kwa machapisho yote na data ya moja kwa moja, tembelea <https://gsthr.org>*

*Ufadhili wetu: Mradi wa GSTHR unatolewa kwa usaidizi wa ruzuku kutoka **Foundation for a Smoke Free World, Inc.** (“FSFW”) shirika lisilo la faida la Marekani 501(c)(3), shirika huru la kimataifa. Mradi na matokeo yake, chini ya masharti ya makubaliano ya ruzuku na FSFW, hautegemei FSFW kiuhariri. Yaliyomo, uteuzi na uwasilishaji wa ukweli, pamoja na maoni yoyote yaliyotolewa humu, ni jukumu la waandishi pekee na kwa hali yoyote haipaswi kuchukuliwa kama kuakisi misimamo ya FSFW.*
